

di'ye ait tarih mısraını içeren kitâbe ortadan kalkmıştır. Türbede Şeyh Abdülmecid Sivâsî ile oğlu Şeyh Abdülbâki Efendi'ye ait iki ahşap sanduka yer almaktadır.

Cadde üzerine bulunan yamuk planlı (9 × 7,50 × 7,50 × 7 m.) Abdülahad Nûri Sivâsî Türbesi moloz taş örgülü duvarları ve tek sıra halinde düzenlenmiş pencereleriyle daha mütevazı bir görünüm sergiler. Avluya bakan batı cephesinde iki, diğer cephelerde birer tane olmak üzere toplam beş adet olan dikdörtgen pencereler kesme taş söveli ve demir parmaklıktır. Giriş Abdülmecid Sivâsî Türbesi'ne bakan güney cephesinin doğu ucundadır. Giriş cephesinin sol (batı) köşesinde Abdülahad Nûri'ye dair tarihsiz bir kitâbe yer alır. Abdülahad Nûri'nin sandukasının arkasında (kuzey yönünde) eşine ait sandukanın ahşap kafeslerle kuşatılmış olması, tekkelerin tevhidhânelerinde hanımlara mahsus kafesli mahfil tasarımını yansıtmaları bakımından dikkat çekicidir ve kendi türünde bilinen tek örnektir. Türbelerin çevresinde zaman içinde oluşan hazîrede tekkenin şeyhleri, mensupları ve bunların aile fertlerine ait ilginç mezar taşları bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğü Arşivi, *Tekâyâ ve Zevâyâyâ Mahsus Defter* (E. H. Ayverdi'nin kısmen istinsah etmiş olduğu nüsha), 1341/1925; *İstanbul Tekkeleri Listesi*, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin, nr. 1825; *İstanbul Tekkeleri Listesi*, TSMA, nr. E. 1772, 3333; Bandırmalızâde, *Mecmûa-i Tekâyâ*, İstanbul 1307, s. 14; 1329 Senesi İstanbul Beldesi İhsâiyât Mecmuası, İstanbul 1330, s. 21; Mustafa Özdamar, *Dersâadet Dergâhları*, İstanbul 1994, s. 39-40; Mehmet Nermi Haskan, *Eyüpsultan Tarihi*, İstanbul 1996, s. 121-122, 224-227; Atilla Çetin, "İstanbul'daki Tekke, Zâviye ve Hankâhlar Hakkında 1199 (1784) Tarihli Önemli Bir Vesika", *VD*, XIII (1981), s. 588.

M. BAHA TANMAN

SİVÂSİLER

Halvetî şeyhlerinden olup Kadızâdeliler hareketine karşı çıkan Abdülmecid Sivâsî'nin (ö. 1049/1639) müntesiplerine verilen ad (bk. KADIZÂDELİLER; SİVÂSİ, Abdülmecid).

SİVRİHİSAR

Eskişehir iline bağlı ilçe merkezi.

Eskişehir'in güneydoğusunda Güneş dağına ait bir tepenin kuzey eteklerinde eğimli bir alanda kurulmuş olup deniz seviyesinden yüksekliği 1070-1050 metreler arasındadır. Şehir dağın eteklerinden ovaya

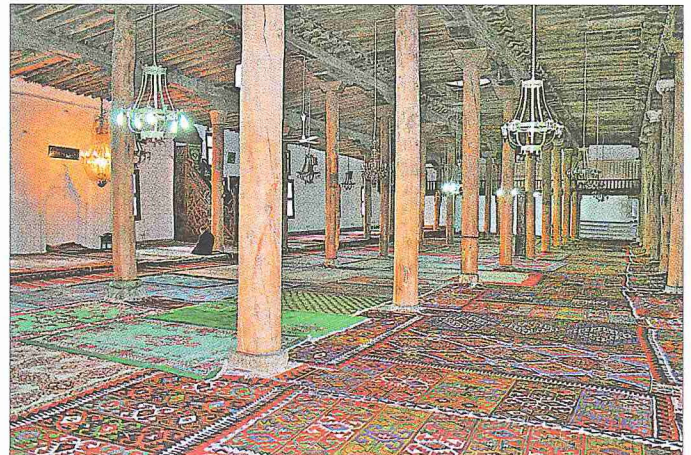
doğru gelişme göstermiştir. Antikçağ'daki ismi Palia veya Spania (Spalia) olup Efes'ten başlayan Kral yolu şehrin yakınından geçmekteydi. İçinde bulunduğu bölge Frigler'den sonra Lidyalılar'ın, Persler'in, Büyük İskender'in ve Roma'nın hâkimiyetinde kaldı ve Bizans İmparatorluğu zamanında önemli ölçüde gelişti. Bizans İmparatoru I. Iustinianos'un VI. yüzyılda (muhtemelen 553 yılından sonra) antik Palia şehrinin üzerine Iustinianopolis adıyla bir kale yaptırmasının ve Bizans askerî yolu üstünde olmasının rolüyle gelişmesine devam etti. Yakınında bulunan önemli şehirlerden Pessinus'u (Ballıhisar) geride bıraktı. 700'lü yıllara doğru Pessinus başpiskoposu Iustinianopolis Kalesi'nde ikamet etmeye başladı.

Sivrihisar, Malazgirt Muharebesi'nden sonra 1074'te Anadolu içlerine doğru ilerleyen Selçuklular'ın hâkimiyetine girdi. 1092'de Melikşah'ın ölümü üzerine bölge I. Kılıcarşan'ın idaresine geçti. Anadolu Selçukluları zamanında uzun süre uç merkezi olarak kaldı ve bu dönemde Anadolu'nun belli başlı şehirleri arasında yer aldı. Bugün de mevcut olan pek çok tarihî eser o devirden kalmadır. III. Gıyâseddin Keyhusrev'in nâibi Eminüddin Mikâil tarafından yaptırılan ulucami (673/1274), Hazine-dar Necibüddin'in inşa ettirdiği Necibüddin Mescidi, Kılıç Mescid Camii, Hamam'da Karahisar Camii bu eserler arasında sayılabilir. Sivrihisar Kalesi sivri kayalar üzerine inşa edilmiş olduğundan Türkler'in idaresine geçtikten sonra coğrafi yapısına nisbetle bu adla anılmaya başlanmış olmalıdır. Osmanlılar'ın son döneminde Aydın vilâyetindeki Sivrihisar'la (günümüzde İzmir'e bağlı Seferihisar) karıştırılmaması için yazışmalarda "Ankara Sivrihisar" şeklinde kullanılmasına karar verildi.

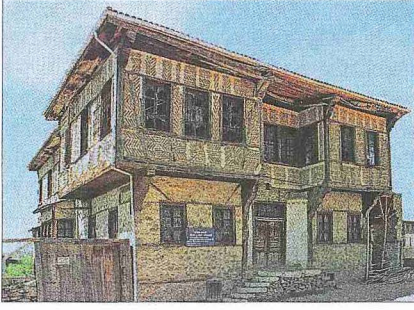
Anadolu'daki Moğol / İlhanlı idaresi sonrasında Karamanoğulları'nın eline geçen

Sivrihisar, Orhan Gazi zamanında Ankara'nın fethinin ardından 757 (1356) yılında Osmanlı idaresi altına alındı. Orhan Gazi'nin ölümüyle burası tekrar Karamanoğulları tarafından ele geçirildi. 1362'de Bursa'da tahta çıkan I. Murad ilk iş olarak kuvvetli bir ordu toplayıp 764 (1363) baharında Anadolu tarafına sefere çıktı. Eretna Beyliği kuvvetlerini Eskişehir yakınında bozguna uğrattığı gibi Karamanoğulları'nı da geri çekilmeye zorladı. Bu şekilde Sivrihisar tekrar Osmanlılar'ın hâkimiyetine geçti. Ankara Savaşı'nın ardından Anadolu'daki beyliklere topraklarını iade eden Timur, Sivrihisar'ı Kırşehir ve Beypazarı ile birlikte Karamanoğulları'na verdi. Şehzadeler arası mücadeleler sırasında Süleyman Çelebi tarafından muhasara edildiye de alınamadı. I. Mehmed tahta geçtikten sonra Karamanoğulları Beyliği üzerine sefer düzenledi. Sefer neticesinde yapılan antlaşma gereği aralarında Sivrihisar'ın da bulunduğu bazı şehirler Osmanlılar'a geri verildi (818/1415).

Osmanlı idaresi altında Sivrihisar'ın fizikî durumuyla ilgili ilk bilgiler XV. yüzyılın ikinci çeyreğine aittir. 891'de (1486) biri Ermeni, yirmi dördü müslüman olmak üzere yirmi beş mahallesi bulunan şehrin tahmini nüfusu 3100 kişi (587 hâne, 141 mücerret) kadardı. Bu tarihte en kalabalık mahalle, doksan bir hânesi ve on sekiz mücerret erkek nüfusu bulunan Ermeni mahallesi idi. Müslüman mahallelerinden en kalabalık nüfusu olan mahalle ise Çöpük'tü (otuz sekiz hâne, on yedi mücerret). Bu otuz beş hâne, yedi mücerret nüfusla Kılınc ve Kethüdâ mahalleleri takip etmekteydi. Diğer mahalleler Ahî Fethüddin, Araklı, Mescid-i Veled-i İhtiyâr, Kayalı, Hazine-dar, Hacı Minnet, Hacı Veyis, Çapaklı, Hacı Hasan, Elmalı, Kapıcı, Kazzaz Sinan, Akdoğan, Tatlar, Veled-i Koçaç, Fâruk, Ye-

Sivrihisar
Ulucami'nin
içinden
bir görünüş

Sivrihisar'daki geleneksel Türk evlerinden biri

nice (Seyyid Mahmud), Cami, Gedik, Hacı Ashab ve Hacı Kutbeddin adlarını taşımaktaydı (BA, TD, nr. 23, s. 346-355). 927 (1521) yılı tahrir kayıtlarında ise mahalle sayısında bir değişiklik olmadığı görülür. Ancak Mescid-i Veled-i İhtiyâr mahallesi Eskici Hacı, Veled-i Koçaç mahallesi ise Umuroğlu adlarıyla da anılmaya başlandı. Bu tarihte nüfus yaklaşık 3500'e (621 hâne, 303 mücerret) yaklaştı. En kalabalık mahalle yine Ermeniler'in topluca ikamet ettiği yerleşme alanıydı (116 hâne, elli üç mücerret). Müslüman mahalleleri arasında en kalabalığı yine Çöpük'tü (otuz sekiz hâne, yirmi üç mücerret). Bunu otuz yedi hâne, yirmi iki mücerretle Kapıcı ve otuz altı hâne, on dört mücerretle Kılınç mahalleleri takip etmekteydi (BA, TD, nr. 111, s. 243-255). XVI. yüzyılın ilk yarısında Sivrihisar'da iki cami, on bir mescid ve on iki zâviye bulunuyordu. Ayrıca vakıflar arasında bir bedesten, beş hamam ve elli dört dükkân mevcuttu (166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri 937/1530, Ankara 1995, s. 131-133). Ayrıca geliri timar olarak verilen bir başhâne vardı.

XVII. yüzyıl sonlarında şehrin nüfusunda büyük bir düşüş oldu. 1110 (1698-99) yılına ait avârız tahririnde mahalle isimleri kaydedilmediği için mahalle sayısı bilinmeyen şehirde 189 nefer müslüman, kırk iki nefer gayri müslim erkek nüfus vardı (yaklaşık 1200 kişi). XIX. yüzyıl sonlarına doğru şehrin nüfusu önemli oranda arttı. 1893'te şehirde 12.210 kişi yaşamaktaydı. Şemseddin Sâmî, Sivrihisar'ın oldukça mâmur ve gelişmiş bir ticaretinin bulunduğunu belirtir; nüfusu 11.211 kişidir; ayrıca çarşısı, birkaç camisi, rüşdiye mektebi ve 1500 ciltlik kütüphanesi olduğunu kaydeder. 1917 yılında ise şehrin nüfusu tekrar önemli oranda azalarak 6356 kişiye düştü (BA, DH.EUM.MEM, nr. 94/49, lef 1).

Sivrihisar, XV. yüzyılda ve XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde Hudâvendigâr sancağına bağlı bir nahiye, 1530'da kaza olarak kaydedilmiştir. XVII. yüzyılda da Hudâvendigâr sancağına bağlı kazalar arasında yer alıyordu. Bu durum XIX. yüzyıla kadar devam etti. Bu asırda yapılan yeni idarî düzenleme sonrasında Sivrihisar, Ankara vilâyetine bağlı bir kaza merkezi oldu. 22 Mart 1331 (4 Nisan 1915) tarihli irade ile Kütahya sancağına bağlı Eskişehir'in livâ haline getirilmesiyle Sivrihisar kazası Mihaliççık ile birlikte Ankara'dan ayrılarak Eskişehir'e ilhak edildi (BA, UMVM, nr. 123/128; BA, DH.EUM.MH, nr. 101/1).

891 (1486) yılında Sivrihisar nahiyesi 140 köyden meydana geliyordu. Tahminî nüfus 12.000-12.500 (2292 hâne, 621 mücerret) kadardı. 1521'de köy sayısı 108'e düştü. Kırsal kesimde yaşayan nüfus sayısı önceki sayıya göre azaldı. Bu dönemde toplam nüfus 9500-10.000 kadardı (1718 hâne, 643 mücerret). XVII. yüzyılın sonlarında ise köy sayısı elli altıya geriledi; köylerin nüfusu da önemli oranda azalarak yaklaşık 1500'lere kadar indi (295 nefer). 1831 sayımına göre Sivrihisar kasaba ve köylerinin nüfusu 12.500-13.000 civarındaydı (6290 erkek nüfus). XIX. yüzyıl içerisinde Sivrihisar'ın nüfusunda büyük oranda bir artış meydana geldi ve 1893'te toplam nüfusu 34.903'e kadar yükseldi. XX. yüzyıl başlarında nüfus 32.442'ye düştü.

XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında Sivrihisar'da Kafkasya, Kırım, Romanya, Bulgaristan ve Bosna taraflarından Osmanlı topraklarına göç eden muhacirler iskân edildi. Bunların bir kısmı mevcut köylere yerleştirilirken bazıları için yeni köyler kuruldu. Bu şekilde yeni kurulan köylerin isimleri şunlardır: Ertuğrul, Osmaniye, Orhaniye, Hudâvendigâr, Selimiye, Süleymaniye, Aziziye, Mecidiye, Mahmudiye, Hamîletülâsâr ve Zafer-i Hamîdî

(BA, İ.HUS., nr. 145/1324 B/55; nr. 163/1326 M/31; BA, DH.MKT, nr. 1201/4, lef 1; BA, DH.TMIK-S, nr. 34/44; BA, YA.RES, nr. 75/19, lef 2). Sivrihisar XIX. yüzyılın sonlarında meydana gelen kolera salgınından etkilenildi ve bazı köylerde ölümler oldu (BEO, A.MKT.MHM, nr. 552/27, lef 4; YA.HUS, nr. 302/79, lef 2). 22-23 Temmuz 1905 gecesi Sivrihisar kasabasında gayri müslimlerin ikamet ettiği mahallede çıkan yangında 80-100 ev yandı ve iki kişi yaralandı (BA, DH.MKT, 991/24, lef 1-2; nr. 1007/42, lef 1).

Sivrihisar'da önemli şahsiyetler yetişmiştir. İstanbul'un ilk kadısı olan Hızır Bey ve onun oğlu olup bir ara vezirliğe getirilen, Fâtiht Sultan Mehmed ve II. Bayezid devirlerinin önemli âlimlerinden Sinan Paşa, meşhur mutasavvırlardan Aziz Mahmud Hüdayî Sivrihisar'da büyümüştür. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde devlet yönetimine damgasını vuran Çandarlı ailesinin de Sivrihisarlı olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca Sivrihisar çeşitli rivayetlerde Nasreddin Hoca ve Yunus Emre ile de irtibatlandırılır.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra 17 Temmuz 1921'de Yunanlılar'ın işgaline uğrayan Sivrihisar 1 Eylül 1922'de kurtarıldı. Cumhuriyet döneminin başlarında 1927 yılında 5989 olan şehrin nüfusu 1950'de 6615'e, 1970'te 8429'a yükseldi ve ilk defa 1985'te 10.000'i geçti (10.083); 2000 sayımı verilerine göre 10.574'e ulaştı. 2007 verilerine göre ise 10.293'e geriledi. Sivrihisar bugün tarihî dokusuyla dikkat çeken bir ilçe merkezi olup büyük bölümü sit alanı ilân edilmiştir. Önemli tarihî eserleri arasında Anadolu'nun en büyük ahşap direkli camilerinden olan ulucami, İlhanlı Beyi Sultan Şah için Melikşah tarafından yaptırılan Alemşah Kümbeti (728/1327-28), Necîbüddin Mustafa'nın Hoşkadem Camii, Kurşunlu Cami (897/1492) ve Saat Kulesi zikredilebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ankara Vilâyeti Salnâmesi (1311), s. 270-273; a.e., 1318, s. 154-157; Aşıkpaşazâde, Tarih (At-

Sivrihisar'dan bir görünüşü

sız), s. 145; Mecdî, *Şekâik Tercümesi*, s. 111-114, 193-196; Kâtib Çelebi, *Cihannümâ*, s. 657; Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı: 1831* (Ankara 1943), Ankara 1997, s. 96; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, I, 352; a.mlf., *Çandarlı Vezir Ailesi*, Ankara 1974, s. 1; W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası* (trc. Mihri Pektaş), İstanbul 1960, s. 91, 219, 234-235, 245-246; Tahsin Özalp, *Sivrihisar Tarihi*, Eskişehir 1960; *Eskişehir İl Yıllığı 1973*, Eskişehir, ts. (Uğur Matbaası), s. 47; Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I: Anadolu'nun İdarî Taksimatı*, Ankara 1988, s. 74-76; Halime Doğru, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Sivrihisar Nahiyesi*, Ankara 1997; Orhan Keskin, *Bütün Yönleriyle Sivrihisar*, İstanbul 2001; *Kâmûsü'l-a'lâm*, IV, 2582-2583; Besim Darkot, "Sivrihisar", *İA*, X, 726-728; J. H. Kramers - [C. H. Bosworth], "Sivri Hisâr", *EP* (Ing.), IX, 691-692; Feridun Emecen, "Hudâvendîgâr", *DİA*, XVIII, 286; Halil İnalıcık, "Murad I", a.e., XXXI, 156. İBRAHİM SEZGİN

SİVRİHİSAR ULUCAMİİ

(bk. ULUCAMİ).

SİY SERİYYESİ

(سرية السبي)

Hız. Peygamber'in Hevâzin kabilesinin Benî Âmir b. Sa'saa kolu üzerine gönderdiği seriyye (8/629).

Hevâzin kabilesinin önemli kollarından Benî Âmir b. Sa'saa yaz aylarını Tâif'te, kış aylarını hayvanlarını otlatmak için Necid'de geçirirlerdi. Medine'ye beş, Mekke'ye üç günlük uzaklıktaki Siy arazisi onların hayvanlarını otlattığı topraklar arasındaydı. Hız. Peygamber, 8 yılı Rebülevvel ayında (Temmuz 629) Şücâ' b. Vehb'in kumandasında yirmi dört kişilik bir seriyyeyi Siy bölgesindeki Benî Âmir b. Sa'saa'dan bir topluluğun üzerine gönderdi. Gündüzleri gizlenip geceleri yol alan birlik bir gece sabaha karşı düşmana âni bir baskın düzenleyerek çok sayıda deve ve koyun ele geçirdi. Bu sırada birkaç kadının da esir alındığı rivayet edilir. Seriyyenin gidiş dönüşünün on beş gün sürdüğü, seriyyeye katılan her kişiye ortalama on veya on beş deve düştüğü, taksim sırasında on koyunun bir deveye eşit sayıldığı kaydedilir. Olaydan kısa bir süre sonra Benî Âmir b. Sa'saa'dan bir heyet Medine'ye gelip Müslümanlığı kabul ettiklerini bildirdi ve esirlerinin iadesini istedi. Resûl-i Ekrem'in talebi üzerine Şücâ' ve arkadaşları paylarına düşen esirleri iade ettiler. Şücâ'nın payına düşen bir câriye kabilesine geri dönmeyip Medine'de onun yanında kalmayı tercih etti.

Kaynaklarda Siy Seriyyesi'nin niçin düzenlendiği hakkında bir açıklama bulunmamaktadır. Bazı araştırmalarda seriyyenin 4 (625) yılında Münzir b. Amr başkanlığında gönderilen yetmiş kişilik davet ekibinin Benî Âmir b. Sa'saa liderlerinden Âmir b. Tufeyl tarafından Bi'rîmaûne'de şehid edilmelerine misilleme olduğu ileri sürülmektedir (Özdemir, s. 93; Mahmudov, s. 350). Ancak seriyyenin sebebi, bu üzücü hadiseden daha çok Hevâzin'in bazı kollarının Hız. Peygamber'e karşı şiddetli düşmanlıklarını devam ettirmeleri ve fırsat buldukça müslümanlara zarar vermeleri olmalıdır. Nitekim Hevâzin kabilesinin özellikle göçebe hayatı yaşayan bazı kolları Hudeybiye Antlaşması'yla sağlanmış olan yol güvenliğini ihlâl ederek kervanlar üzerine baskınlar düzenlemekten çekinmiyorlardı. Bu durum karşısında Resûl-i Ekrem 6 (627-28) yılında Hız. Ali, ertesi yıl Hız. Ömer ve Hız. Ebû Bekir kumandasında seriyyeler göndermişti. Dolayısıyla Şücâ' b. Vehb kumandasındaki Siy Seriyyesi'nin de bozgunculuk çıkaran Âmiroğulları'nın cezalandırılması maksadıyla gönderilmiş olması ihtimali kuvvetli görünmektedir.

Hadis kaynaklarında Necid taraflarına düzenlenen, Abdullah b. Ömer'in de katıldığı ve bol miktarda ganimetin ele geçirildiği bir seriyyeden bahsedilmekte, adı zikredilmeyen kumandanın ganimeti her askere on iki deve olmak üzere paylaştığı, Medine'ye döndüklerinde Hız. Peygamber'in humusu ayırdıktan sonra askerlerin her birine birer deve daha verdiği ve kumandanı yapmış olduğu önceki taksimat sebebiyle sorgulamadığı ifade edilmektedir. Bu seriyyeyi Siy Seriyyesi olarak kabul edenlerin yanı sıra (İbn Hibbân, s. 317; İbn Kesîr, IV, 240) ayrı bir seriyye diye zikredilen de vardır (Zehebî, s. 476-477).

BİBLİYOGRAFYA :

Mûsâ b. Ukbe, *el-Megâzi* (nşr. Muhammed Bak-şîş), Rabat 1994, s. 263; Vâkudî, *el-Megâzi*, I, 6; II, 753-754; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, II, 127; III, 94; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), III, 29; İbn Hibbân, *es-Sîretü'n-nebeviyye ve ahbârü'l-hulefâ'* (nşr. el-Hâfiz es-Seyyid Azîz Bek v.dğr.), Beyrut 1991, s. 317; Bekrî, *Mu'cem*, I-II, 669-670; III-IV, 772, 1156; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, III, 63, 301-302; V, 154; İbn Seyyidünnâs, *‘Uyûnü'l-eser*, Beyrut, ts. (Dârü'l-ma'rîfe), II, 152; Zehebî, *Târîhu'l-İslâm: el-Megâzi*, s. 476-477; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, IV, 240; Ali b. Muhammed el-Huzâi, *Tahrîcü'd-delâlati's-sem'iyye* (nşr. Ahmed M. Ebû Selâme), Kahire 1401/1981, s. 188-189; Makrîzî, *İmtâ'u'l-esmâ'* (nşr. M. Abdülhamîd en-Nümeysî), Beyrut 1420/1999, I, 336-337; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), III, 316-317; Şâmî, *Sübûlü'l-hüdâ*, VI, 225-227; Nüreddin el-Halebî, *İnsânü'l-uyûn*, Beyrut, ts. (Dârü'l-ma'rîfe), III, 198, 501; Hamîdullah, *İslâmî Peygamberi* (Tuğ), I, 488-489; a.mlf., "Huneyn Gaz-

vesi", *DİA*, XVIII, 376-377; Serdar Özdemir, *Hız. Peygamber'in Seriyyeleri*, İstanbul 2001, s. 93-94; Elşad Mahmudov, *Sebeup ve Sonuçları Açısından Hız. Peygamber'in Savaşları* (doktora tezi, 2005), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 350.

LEVENT ÖZTÜRK

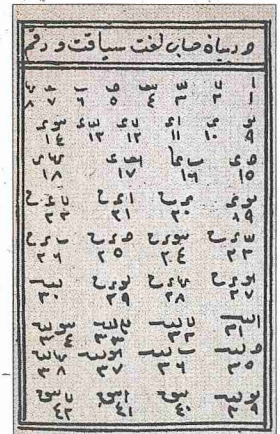
SİYÂKAT

(سياقت)

Osmanlı Devleti'nde idarî ve malî kayıtlarda kullanılan bir yazı türü.

Sözlükte "anlatım biçimi sözün gelişi, sözün kesintisiz birbirini takip etmesi; tarz, tertip, nizam" anlamlarına gelen siyâk kelimesinden siyâkat arşiv belge ve kayıtlarında okunması çok güç, girift, sanat özelliği taşımayan bir eski yazı türüdür. Siyâkatle yazılmış bir metnin ancak sözün gelişinden okunabilmesi sebebiyle bu adı almış olabileceği ileri sürülmüştür. Siyâkat yazısının oluşumunda devletin güvenliği, önemli bilgilerin gizli tutulmasının gözetilmesi yanında kayıtların hızlı yazılması ve olduğundan daha kısa yer tutması isteği ve ihtiyacı da etkili olmuştur.

Siyâkat yazısının Abbâsîler zamanında ortaya çıktığı, Selçuklular ve diğer İslâm devletlerinde kullanıldığı, İran yoluyla Anadolu'ya, özellikle İlhanlılar kanalıyla Osmanlılar'a geçtiği kabul edilmiştir. XIV. yüzyıl ortalarına ait bir İlhanlı malî belgesinin yazı stili, örneklerine II. Murad döneminde rastlanan Osmanlı tahrir kayıtlarının yazısına ve şekline çok benzer. Osmanlılar'da XV. yüzyılda idarî ve malî kayıtlarda görülen siyâkat yazısı, Fâtih Sultan Mehmed'in evkaf kâtibi Hüsâm-ı Rûmî ve Tâcizâde Câfer Çelebi tarafından iyileştirilmiş, resmî kayıtlarda yeni usul ve düzenlemeler yapılmış olduğu bilinmektedir (Âlî, s. 62).

Siyâkat rakamları